

Dr. Ábrám Zoltán

Kányádi Sándor örökkévalósága (megemlékezés)¹

A gyászoló család egyszerű gyászjelentésben tudatta Kányádi Sándor költő elhunytát², valamint a virrasztás, a részvétnyilvánítás és a búcsúztatás időpontját. Végakarata szerint hamvait a gyászszertartás után a család kertjében helyezték örök nyugalomra szülei porhüvelyé mellé az édes anyaföldre. Az erdélyi és az egyetemes magyar költészet egyik legnagyobb alakját nemcsak lélekparancsra megjelent tisztelői, hanem az ég is megsiratta. Az égi áldás csak akkor szünetelt, amikor a hamvait és a virágmiriádot vivő lovas kocsi és kísérete a református templomtól az öreg kút mellett elhaladva eljutott a csűrön túl a kertbe. Gryllusék énekeltek – végakarata szerint –, Csaba testvér árvái szavaltak, és a végtisztességre összegyűltek együtt énekeltek: „Várom, hogy a szél / azt az almát, / piros almát / lefújja élém.” Méhecskék röpködtek, a fűszálak meggörcbültek az esőcseppek súlya alatt, esőfelhők keringtek, és a természet csodás ölen egy nagyszerű embertől vett végtisztességet a nemzet. Élén – lélek szerint – minden magyarok államelnökével, hiteles igehirdetőikkel, életét méltató kortárs börtönjárt irodalomtörténész-baráttal, jobb és baloldali írókkal, tanítókkal és tanárokkal, székely népviseletbe öltözött felnőttekkel és gyermekekkel, a felemelő pillanat súlyát érző gyásznéppel.

A költőt a nagyalambfalvi templomból, Áder János köztársasági elnök jelenlétében kísérték utolsó útjára



¹ Első közlés: „Üzenet. Az Erdélyi Református Egyházkerület Gyülekezeti Lapja” 2018/augusztus 1. (XXIX évf., 15. szám, 3. oldal), on-line hozzáférés: <http://www.reformatus.ro/admin/data/file/20180904/uzenet-2018-15-h.pdf>

² Kányádi Sándor 2018. június 20-án halt meg [*Őrszavak szerkesztősége*].

Évszázadonként születnek ilyen génuszai az édes anyanyelvnek, és fél évszázadonként kerül sor az erdélyi magyarság számára ilyen meghatározó végső tiszteletadásra. Legutóbb Tamási Áron temetése és végső hazatérte jelentett ilyen mély és őszinte közösségi együttlétet, a verssorok akkori szerzőjére ötvenkét esztendő múltán szintúgy érvényes gondolatokkal: „Kívánhat-é ember többet: / derékaljnak szülőföldet / s két cserefa tömött árnyát / szemfedőnek.” Igaz, a farkaslaki cserefák helyett immár nagygalambfalvi szilvafák árnyékában pihenhet meg a vándor, aki a határtalan magyarságot és az egészségesen nemzeti érzelmvilágot képviselő, jellegzetesen erdélyi sorsot megtestesítő, hiteles és szeretetteljes életet élő Költő nyughelyéhez zarándokol majd el.

Kányádi Sándor

Tudod

Tudod,
soha nem bántam meg,
hogyan megszerettelek,
pedig felbolygatta ez a szeretet
az egész életem,
Tudod,
soha nem csalódtam benned,
pedig sokszor nem értettem
a cselekedetedet,
sokszor féltettelek,
leginkább magadtól féltettelek,
Tudod,
lassan fogynak körülöttem a dolgok,
a dolgaim,
vagy messzire kerülnek tőlem,
vagy csak én távolodok,
ahogy szakadoznak a szálak,
az érzés egyre jobban magához láncol,
Tudod,
mikor megkönnyezek valamit,
ami szép volt,
megvigasztal a gondolat,
hogyan lakozik bennem egy csoda,
ami nem hagy el,
amit nem vehet el tőlem
sem az irigység
sem a rosszindulat,
Tudod,
ebből az érzésből táplálkozom,
miatta össze sem csuklom,
ha elesek is, érte felállok,
ha sírok is elmosolyodok,
talán,
ha végleg elalszom,
érte akkor is felébredek.

Kányádi Sándor tisztességre és hűségre nevelt, szeretetet sugárzó, igazmondó, méltóságot megtestesítő, példamutató ember volt, aki rá jellemző szerénységgel a legszerencsésebbek közé valóknak tartotta magát. Valóban, az immár letűnt kor sok-sok nehézsége ellenére, alkotása idején megadatott neki, hogy a magyar szó fegyver lehessen az erdélyi magyar értelmiség tollában. Örök érvényű életművét nem a hatalmi viszonyok, hanem éppenséggel az azoktól való távolságtartás határozta meg nyolcvankilenc előtt és után egyaránt. Így válhatott versein felnövekvő gyermekek Sándor bácsijává, és így ma-radhatott meg közösségét szolgáló hiteles embernek. Nagygalambfalva örökös és toleranciát, szeretetet hirdető polgárának, „tárca nélküli külügy-miniszterének” az őt örökre szívébe záró község, a székelység, az egyetemes magyarság emlékezetében.

Tipikusan erdélyi sorsot megtestesítő életében Kolozsvár és Budapest csupán szükségszerű kitérő volt. Kolozsvár megadta neki az életteret az alkotáshoz, Budapestre való áttelepülése pedig egy nyugdíjas ember kényszeréből fakadt, akitől méltatlanul elvették a kolozsvári lakását, és ezáltal szülőházukat elhagyó fiai, unokái közelségébe száműzték. A biztos pont mindig Nagygalambfalva volt, születésében és halálában egyaránt, ráadásul élete végén állandó romániai lakcíme is szülőfalujába szólt, amelyet számtalanszor nagy szeretettel látogatott meg.

Kányádi Sándor hamvainak az anyaföldbe helyezésével a földi lét, az életpálya befejeződött ugyan, de elkezdődött a lelki és szellemi örökké-

valóság. Erre utaltak a templomban hallott egyetemes és sajátosan életízű gondolatok is: „szülőföldhöz ragaszkodott derűs, szelíd természetével, csodálatos tehetségével ízt adott

az életnek, verseivel pedig az édes anyanyelvnek”, „alkotó, értékteremtő, békességet és szeretetet sugárzó, életigenlő és a gyermekek felé mindig szeretettel forduló egyéniség volt”, „nem félt a hatalomtól, versben kimondott sok olyan dolgot, amit pályatársai még végiggondolni sem mertek”.

Valóban, szerencsés ember volt Kányádi Sándor. Végakarata és érdemei szerinti emlékezetes temetés járt ki neki. Miközben másokat túlzott csinnadrattával, vagy netán már már elfeledve kísérték utolsó útjukra, az ő temetése egészen emberi, hiteles és természetközeli volt, akárcsak egész élete. „Ti vagytok a világ világossága” – szólt az ige a szószékről, „vigyen fel Golgotára” (Hargitára) – szólt az ének a virághalmazzal befedett sírgödör felett. Eközben úgy tűnt, hogy mindenki Sándor bácsija még a saját temetésén is az irodalom szépségét, szeretetét, jóságát tanította. Amiként megírta korábban: „aki megért / s megértet / egy népet / megéltet”.

A nagygalambfalvi családi sírkerttől nincs messze Székelykeresztúr, sőt Ispánkút, a fehéregyházi csatatér sem. Itt nyugszik névtelen sírban a magyar költészet másik halhatatlan nagyja, Petőfi Sándor. Neki a sors nem adott közel kilencven esztendő, sőt még virágokkal és verseinek rigmusával befedett sírhantot sem. Mégis, majdnem kétszáz éve velünk él a szellemisége, talán örökre, hiszen „hol magyar él, hol ember fél, a költő visszatér”. Most pedig az egyetemes és magyar költészet zenitjén Petőfi társául szegődött egy másik költőóriás: Kányádi.